

Nefndasvið Alþingis  
Berist sjávarútvegs- og landbúnaðarnefnd  
Austurstræti 8 – 10

Tilvísun vor: 98.11  
Reykjavík, 02.05.2008

150 REYKJAVÍK

**Efni: Frumvarp til laga um Fiskræktarsjóð, 554. mál**

Landsvirkjun hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um Fiskræktarsjóð, 554. mál. Fer umsögn fyrirtækisins hér á eftir.

**Upphaf gjaldtökkunnar**

Á árinu 1967 var lagt fram þingmannafrumvarp um breyting á lögum nr. 53/1957 um lax- og silungsveiði, þar sem mælt var fyrir um stofnun Fiskræktarsjóðs. Ráðgert var, að hann yrði að miklu leyti starfræktur í þágu fiskeldis, sem ætti að geta orðið arðvænleg búgrein í landinu, og fjármagnaður með hefðbundnum aðferðum, þ.e. ríkisframlagi og útgáfu skuldabréfa. Hugmyndin um slíkan sjóð var síðan tekin upp í ríkisstjórnarfrumvarp á árinu 1968, enda hafði hún verið til umræðu við endurskoðun laganna. Samkvæmt frumvarpinu var sjóðurinn stofnaður “til stuðnings fiskrækt og fiskeldi í landinu”, og skyldi ein tekjulind hans vera gjald af sölu raforku frá vatnsaflsstöðvum í landinu, er næmi ákveðnu hlutfalli óskírra (vergra) tekna af stöðvunum. Sagði í greinargerð, að telja mætti “eigi ósannjarnt, að lítið brot af þeim tekjum, sem vatnsaflíð veitir, gangi til þess að búa betur um fiskinn í veiðivötnunum heldur en náttúran gerir sjálf óstudd”. Frumvarpið var samþykkt að þessu leyti á næsta þingi og varð að lögum nr. 38/1970, en lax- og silungsveiðilögin frá 1957 voru síðan endurútgefin sem lög nr. 76/1970. Var umrætt hlutfall endanlega ákveðið 3% og látið ná til sölu á orku til almennings.

Landsvirkjun var eindregið mótfallin þeirri skattlagningu, sem í gjaldtökunni fólst þar sem fjármunir til greiðslu á gjaldinu yrðu ekki sóttir annað en í vasa almennings í formi herra raforkuverðs. Fyrir lá, að útilokað væri að velta slíku gjaldi yfir á kaupendur að rafmagni til stóriðju, en sala á því var þá nýlega hafin til álversins í Straumsvík samkvæmt samningum til langs tíma. Var raunar bundið í þá samninga og staðfest með lögum nr. 76/1966, að raforka til álversins yrði ekki skattlögð, enda tillit til þess tekið í frumvarpinu 1968.



### **Gjaldtakan aukin**

Í framhaldi af þessari lagasetningu var gert samkomulag milli Landsvirkjunar og Fiskræktarsjóðs um hvernig reikna skyldi gjaldið. Fer ekki sögum af gjaldinu að því er Landsvirkjun varðar fyrir en að á árinu 1998 samþykkti Alþingi lög nr. 50/1998 um breytingu á lögum um lax- og silungsveiði. Var þar gerð sú breyting á 1. mgr. 92. gr. laganna að við bættist nýr stafliður, f-liður, svohljóðandi: “3% af óskírurum tekjum vatnsaflsstöðva í landinu vegna sölu á raforku samkvæmt sérsamningum til nýrra stórnotenda”. Ekki var leitað umsagnar Landsvirkjunar né henni gerð grein fyrir því að slík lagabreyting stæði fyrir dyrum. Var Landsvirkjun þó nánast eini gjaldandinn samkvæmt ákvæði þessu með langt yfir 90% af allri rafmagnsframleiðslu í vatnsaflsvirkjunum á Íslandi.

### **Landsvirkjun greiðir fullar bætur**

Ekki er ætlunin að gera lítið úr nauðsyn þess, að fé sé kostað til rannsókna á fiski og fiskgengd í fallvötnum og stöðuvötnum og efla fiskrækt í þeim. Hins vegar er alveg ljóst, að sú starfsemi Fiskræktarsjóðs, sem að þessu lýtur, hefur ekki skipt neinu máli á liðnum árum um stöðu Landsvirkjunar gagnvart veiðiréttareigendum eða öðrum hagsmunum tengdum fiski og lífríki í vötnum, sem hún hefur virkjað. Gjaldið hefur ekki leitt til lækkunar á greiðslum, sem fyrirtækið greiðir vegna áhrifa virkjananna á þessa hagsmuni. Hefur raunin ekki orðið sú, að gjaldið til sjóðsins kæmi í stað bóta fyrir tjón, sem vatnsorkuver hennar hafi valdið á veiði eða veiðihagsmunum, enda liggur skýrt fyrir samkvæmt almennum reglum og ákvæðum í vatnalögum og laxveiðilögum, að orkuvinnslufyrirtæki þurfi að bæta slíkt tjón, ef um það er að ræða. Hefur Landsvirkjun gert það að sínu leyti, auk þess sem það hefur mjög oft orðið niðurstaðan í samskiptum Landsvirkjunar við heimamenn við vötnin, að heppilegra sé að grípa til úrbóta eða gagnráðstafana en beinna fébóta í þessum tilvikum. Hefur kostnaður af slíkum ráðstöfunum síst orðið minni en af greiðslum eftir venjulegum bótareglum.

### **Óeðlileg skattheimta**

Ekki fer á milli mála, að gjaldið til Fiskræktarsjóðs felur í sér skattlagningu. Það er vitaskuld alvarlegt vegna þess, að gjaldinu er aðeins ætlað að ná til vatnsorku, en ekki til orku, sem framleidd er í jarðvarmavirkjunum og keppir við vatnsorkuna í sölu til almennings og iðjuvera. Sú orka er mjög vaxandi þáttur heildarorkuvinnslu í landinu, eins og fullkunnugt er, bæði hjá Landsvirkjun og ekki síður öðrum vinnslufyrirtækjum. Samkvæmt gildandi lögum er sú orka framleidd í jarðvarmavirkjunum undanþegin gjaldinu. Gjaldið felur því í sér beina og alvarlega mismunun milli orkufyrirtækja.

Rétt þykir að benda á að samkvæmt þeim breytingum á lögum um lax- og silungsveiði sem gerðar voru á árinu 1998 án vitundar Landsvirkjunar og án þess að leitað væri umsagnar fyrirtækisins, fólu þær í sér um 15 - 20 milljón króna árlegan skatt af raforkusölu frá Kárahnjúkavirkjun einni. Skatti þessum er ætlað að renna til eigenda laxveiðiréttinda í landinu en eins og öllum er kunnugt eru með Kárahnjúkavirkjun beisluð jökulfljót þar sem enginn fiskur þrífst fremur en í þeim borholum sem jarðgufuorka sú fer um sem knýr vélar gufuaflsvirkjana en eru undanþegar skattlagningu þessari.



Landsvirkjun hefur frá upphafi mótmælt harðlega skattlagningu þessari og talið hana stríða gegn meginreglum um skattlagningu fyrirtækja á samkeppnismarkaði.

-----

Landsvirkjun styður frumvarp það sem nú liggur fyrir Alþingi og fagnar því að víðtækt samkomulag hagsmunaaðila hefur náðst í málinu. Jafnframt er Landsvirkjun reiðubúin til að gefa frekari upplýsingar, ef eftir því er leitað.

Virðingarfyllt

Friðrik Sophusson  
forstjóri